

сприятиме збереженню психологічної безпеки та підвищенню ефективності праці в екстремальних умовах.

Таким чином, екотривожність – це актуальна психологічна проблема, яка потребує системного вивчення та врахування в практиці охорони праці і громадського здоров'я, особливо в контексті зростання екологічних загроз та змін клімату.

ЛІТЕРАТУРА

1. Кряж І., Баранов В. Психометрична перевірка україномовної версії шкали еко-тривоги Т. Хогг (HEAS-UA) // Інсайт: психологічні виміри суспільства. 2025. № 13. С. 117–141. <https://insight.journal.kspu.edu/index.php/insight/article/view/291>.
2. Hickman C., Marks E., Pihkala P. The relationship between climate change and mental health: a systematic review of the association between eco-anxiety, psychological distress, and symptoms of major affective disorders // Lancet Planet Health. 2022. Vol. 6, No. 6. P. e504–e513. <https://doi.org/10.1186/s12888-024-06274-1>.
3. Tugrul A., Onat S., Ayaz N. The effect of eco-anxiety on pro-environmental behaviors and mental well-being: a parallel mediation model // BMC Psychology. 2025. Vol. 13, No. 1. P. 101. <https://bmcp psychology.biomedcentral.com/articles/10.1186/s40359-025-03501-6>.
4. Ojala M., Linnerud M., Kjellgren A. The Impact of Eco-Anxiety and Extreme Weather Proximity on Young People's Happiness and Life Satisfaction: A Natural Experiment // Journal of Environmental Psychology. 2023. Vol. 84. P. 101822. <https://doi.org/10.1007/s10902-025-00950-z>.

УДК 331

УПРАВЛІННЯ ОХОРОНОЮ ПРАЦІ НА ПІДПРИЄМСТВАХ МАЛОГО ТА СЕРЕДНЬОГО БІЗНЕСУ: ПРОБЛЕМИ ТА РІШЕННЯ

Зелюк Я. Р., здобувач,

Шароватова О. П., канд. пед. наук, доц.

Національний університет цивільного захисту України

В умовах інтенсифікації заходів щодо реалізації Цілей сталого розвитку забезпечення охорони праці на підприємствах малого та середнього бізнесу є одним із ключових факторів соціальної стабільності та економічного розвитку держави. Ефективна система управління охороною праці дозволяє зменшити виробничий травматизм, зберегти здоров'я працівників та підвищити продуктивність підприємств.

Основними проблемами у сфері охорони праці на підприємствах малого та середнього бізнесу є:

- обмежене фінансування заходів безпеки;
- відсутність спеціалізованих служб або відповідальних осіб за охорону праці;
- формальний підхід до проведення навчання та інструктажів;
- низька культура безпеки серед персоналу;
- недостатній контроль та консультативна підтримка держави.

Ефективне управління охороною праці вимагає інтеграції системи безпеки у загальну структуру управління підприємством, оцінки ризиків, моніторингу умов праці та постійного вдосконалення процедур.

Основні напрями удосконалення управління охороною праці на підприємствах малого та середнього бізнесу включають:

- розробку адаптованих систем управління безпекою, які враховують специфіку невеликих підприємств;
- впровадження сучасних цифрових інструментів для контролю та навчання персоналу;
- підвищення рівня мотивації працівників до дотримання вимог безпеки;
- активізацію державного контролю та консультативної допомоги;
- фінансову підтримку заходів з охорони праці через гранти, пільгові кредити та програми.

В означеному контексті ключовими завданнями є:

- забезпечення безпечного виробничого середовища;
- підвищення професійної підготовки кадрів;
- впровадження інноваційних технологій безпеки;
- формування культури безпечної поведінки серед працівників та керівництва підприємств.

Формування культури безпеки на підприємствах малого та середнього бізнесу є запорукою зниження кількості нещасних випадків, збереження життя та здоров'я працівників і підвищення ефективності виробництва.

Управління охороною праці на підприємствах малого та середнього бізнесу потребує комплексного підходу, що поєднує внутрішню відповідальність керівників і працівників, державну підтримку та використання сучасних технологій. Рівень реалізації цих заходів є вкрай важливим, оскільки безпосередньо впливає на соціально-економічну стабільність і конкурентоспроможність України.

ЛІТЕРАТУРА

1. Закон України «Про охорону праці» від 14.10.1992 р.
2. Кодекс законів про працю України: чинне законодавство.
3. ДСТУ ISO 45001:2019. Системи управління охороною здоров'я та безпекою праці. К.: ДП «УкрНДНЦ», 2019.
4. Труш О. В. Управління охороною праці на підприємстві: навч. посіб. К.: КНЕУ, 2020.
5. Півень, І.М. Мотивація персоналу до дотримання вимог безпеки праці: сучасні підходи та методи // Охорона праці і пожежна безпека. 2022. №3. С. 45 – 49.
6. Державна служба України з питань праці. Аналітичний звіт про стан охорони праці в Україні за 2024 рік. Київ, 2025.